

Укладена 9 жовтня 1992 «Бішкекська угода країн-учасниць СНД з проблем відновлення прав депортованих осіб національних меншин і народів» (ратифікована парламентами усіх країн-учасниць 1994) започаткувала процес унормування репатріації депортованих народів, в тому числі і 5625 депортованих кримських Г. (1250 сімей), які висловили своє бажання повернутися в період з 1996 по 2000.

За даними перепису населення 2001, в Україні проживає 91,5 тис. осіб грецького походження. Українські Г. є компактно проживаючою спільнотою. Найбільша їхня кількість мешкає на території Донецької області – 77,5 тис. осіб (84, 5%). Іншими територіями компактного проживання Г. є Автономна Республіка Крим, Запорізька, Одеська, Дніпропетровська та Луганська області. Дисперсно проживаючих Г. в Україні не більш ніж 10% від загальної кількості.

Нині грецька меншина в Україні репрезентована Федерацією грецьких товариств України і Федерацією Г. Криму, а також підпорядкованими цим об'єднанням організаціями обласного, міського, селищного та сільського рівнів. Також в Україні діють спеціалізовані грецькі товариства: Київське науково-філологічне товариство Андрія Білецького, Таврійський науково-дослідницький, методологічний і культурний центр елліністики «Ельпіда», Приазовський елліністичний центр, Міжнародна асоціація греків-підприємців, Українська секція Міжнародного товариства друзів Нікоса Казандзакіса та ін. Основними напрямками діяльності зазначених громадських об'єднань є відродження національної самоідентифікації, мови та культури, налагодження та підтримка всебічних контактів з історичною батьківщиною, вирішення соціальних потреб грецької спільноти України (медичне обслуговування, отримання освіти, оздоровлення та реабілітація дітей та осіб похилого віку, матеріальна допомога малозабезпеченим), що значною мірою сприяє зменшенню еміграційних настроїв в її середовищі. Національно-культурні потреби Г. України активно фінансуються фондами державних та громадських організацій країн Греції та Кіпру.

Літ.: Греки на українських теренах. – К., 2000; Слюсаренко О., Терентьєва Н. Торгово-економічні зв'язки України і Греції: історичні традиції та сьогодення. – К., 2005; Терентьєва Н., Балабанов К. Греки в Україні: історія та сучасність. – К., 2008.

В. В. Піскіжова.

ГРЕЦІЯ, ГРЕЦЬКА РЕСПУБЛІКА – держава у Південно-Східній Європі. Розташована на півдні Балканського півострова й прилеглих до нього островах. Площа 131,957 тис. км², населення 11,2 млн осіб (2007). Столиця – Афіни. Державна мова – новогрецька. Офіційна релігія – православ'я. За конституцією 1975 Г. – президентсько-парламентська республіка. За-

конодавча влада належить однопалатному парламенту і президентові, виконавча – урядові, очолюваному прем'єр-міністром, та президенту.

На території Г. ще в давні часи існувала розвинена цивілізація. Античні греки колонізували, зокрема, Північне Причорномор'я. У 4 ст. н.е. Г. увійшла до складу Візантії. В 14–15 ст. підкорена Османською імперією. Тоді тисячі біженців із Г. селилися в Києві, Львові, Ніжині. Багато греків було серед козаків Запорізької Січі.

Незалежність Г. встановлено 1830 внаслідок революції, підготовленої національно-визвольною організацією “Філікі етерія” (заснована в Одесі). 29 червня 1917 Г. вступила в Першу світову війну на боці Антанти. 1936 встановлено військово-фашистську диктатуру. Під час Другої світової війни від квітня 1941 по жовтень 1944 окупована гітлерівською Німеччиною.

Г. – член Організації Об'єднаних Націй з 1945. Від 1952 – член НАТО. 1967 запроваджено військово диктатуру. 1974 до влади прийшов цивільний уряд. Від 1981 Г. – член Європейського Союзу.

31 грудня 1991 Г. визнала Україну як незалежну державу. 15 січня 1992 між Україною і Г. встановлено дипломатичні відносини. Між обома країнами підписані угоди про економічне та науково-технічне співробітництво, співпрацю в галузі культури, освіти й туризму. Здійснюються побратимські зв'язки між Києвом та Афінами. Загальна чисельність українців у Г. – 18 тис. осіб. Від 1998 в Афінах існує об'єднання українців “Журавлиний край”. Відкрита недільна школа з вивчення української мови.

Літ.: Μεξάς Β. Οι Φιλικοί. – Αθήνα, 1937; Mozelis N.P. Modern Greece. Faces and Underdevelopment. – New York, 1990; Терентьева Н. Таємне грецьке товарство “Філікі Етерія”. – К., 2005.

Н.О.Терентьева.

ГРУЗИНИ В УКРАЇНІ (самоназва – картвелі). Перші відомості про поселення грузинів на території України належать до 1720-х рр. Переважно це були політичні іммігранти з Грузії, які з'явилися в Російській імперії в цей період, розраховуючи на підтримку царського уряду в їхній боротьбі проти турецьких і перських загарбників. Наприкінці 1730-х рр. вони оселилися на території Гетьманщини, де спочатку мешкали в межах Полтавського полку, а згодом – Миргородського, Ніжинського, Чернігівського, Стародубського, Переяславського й Лубенського полків. Лише з грузинської колонії в Москві на Полтавщину перебралося близько 1,5 тис. осіб. Незначна кількість їх мешкала на території інших регіонів України. 1764 указом імператриці Катерини II була створена Новоросійська губернія, де грузинським княжам і дворянським родинам було надано маєтки. Грузинські дворяни володіли маєтками середніх розмірів, інколи відігравали помітну роль в економічному житті й управлінні Лівобереж-